

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת ויצא תשע"ה שנה ד' גליון 162

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: במראה הסולם נתגלה ליעקב י"ב צירופי הוי"ה

ולכן בחר יעקב אבן זאת לעשות ממנה מצבה, כיון שאבן זאת מרמזת על י"ב השבטים שימשיכו את דרכו, ועתידה מיטתו להיות שלימה ולא יצא ממנו שום בן רע ח"ו, ועל כך ראוי להודות ולהלל.

לפי זה מובן מה שכתב רש"י: "עשאן כמין מרוב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות", שמצינו בסנהדרין (קד). "ברא מזכה אבא", היינו שבכח הבן להציל ולזכות את אביו. חשש יעקב אבינו מפני חיות רעות, מפני אותם רשעים הנמצאים בביתו של לבן, שמא יכשילו אותו בעבירות, לכן "ויקח מאבני המקום" לקח את הבנים שלו שיעמדו לו לשמירה ויזכו אותו.

כותב המגלה עמוקות (פרשת ואתחנן אופן קנ"ד) כי במראה הסולם נתגלה ליעקב י"ב צירופי הוי"ה, שכן יעקב גימטריא ז' פעמים שם הוי"ה, ואילו הסולם שראה בחלום סל"ם בגימטריא ה' פעמים הוי"ה. וביחד הם י"ב צירופי הוי"ה שעולים ש"ב, וזהו שאמר יעקב: "אבן יש הוי"ה במקום הזה", ז"ה בגימטריא י"ב שמות הוי"ה שנתגלו לו, וזהו הענין שלקח יעקב י"ב אבנים כנגד י"ב צירופי הוי"ה. עכדה"ק.

ולפי דרכינו יש לומר כי כל שבט ושבט תפקידו לתקן שם הוי"ה אחד, ויחד מתקנים את כל י"ב צירופי שם הוי"ה. כמו שכתב בספדה"ק זרע קודש (פרשת שמות): "ואלה שמות בני ישראל", הם הי"ב שמות שיש לבני ישראל, שהם י"ב צירופי שם הוי"ה, שלכל שבט יש אחיזה בצירוף אחד והם גימטריא ש"ב, ראשי תיבות: ש'מות ב'ני ישראל הם הבאים מצרימה וכו'. עכ"ל.

אולם יש צדיקים אשר זוכים להיות ראש כל בני ישראל, ולאחד תחתיהם את כל י"ב השבטים, הראשון שבהם היה יוסף הצדיק, שכאשר ישב י"ב שנים בבית האסורים במצרים, תיקן את כל י"ב צירופי שם הוי"ה, ונעשה ראש לכל השבטים, ולכן מצינו שהרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע בספרו קדושת לוי, קורא ליוסף כאחד מהאבות הקדושים, כי הרי בניו אפרים ומנשה היו חשובים כראובן ושמעון, כלומר הם שוים לשבטים הקדושים, ממילא אביהם יוסף הוא חלק מהאבות הקדושים.

בפרשת השבוע מובא שכאשר יעקב אבינו שכב לישון "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו", ורש"י מגלה לנו שנעשה נס למעלה מדרך הטבע: "וישם מראשותיו, עשאן כמין מרוב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות, התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי ניח צדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי ניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו. ע"כ.

וצריך להבין כיצד אבן ששם סביב ראשו יכולה לשמש כהצלה מחיות רעות, הרי עדיין קיים חשש שמא יפגעו בשאר חלקי גופו? שאלה נוספת שמוטל עלינו לבאר, מדוע הקב"ה עשה נס שכל האבנים נתאחדו לאבן אחת, הלוא כלל גדול בידינו שהקב"ה לא עושה נס לחינם?

ויותר מזה, לאחר מכן כאשר יעקב אבינו בונה מצבה הוא בוחר באבן אשר ישן עליה לעשותה מצבה: "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה". וצריך ביאור מדוע בחר באבן הזאת (ובפרט קיימת בעיה הלכתית כפי שהעיר בפירוש הטור הארוך שדבר שנשתמש בו הדיוט לא ניתן להשתמש בו על גבי המזבח כמבואר בזבחים קטז; ועי' מנחת חינוך מצוה מ' מה שתירץ בזה)?

ונראה לבאר על פי דברי המדרש (בר"ר סח, יא): "ויקח מאבני המקום", רבי יהודה אמר, שנים עשר אבנים נטל, כך גזר הקב"ה שהוא מעמיד שנים עשר שבטים, אמר יעקב: אברהם לא העמידן, יצחק לא העמידן, אני, אם מתאחות הן שנים עשר אבנים זו לזו, ידע שהוא מעמיד י"ב שבטים.

נמצא לפי דברי המדרש ש"ב האבנים מסמלים את י"ב השבטים, ולפי זה יש לפרש את מריבת האבנים "עלי ניח צדיק את ראשו", היינו, אברהם אבינו היו לו שני בנים, ישמעאל ויצחק, ורק אחד מהם המשיך את דרכו – יצחק, כמו כן יצחק אבינו היו לו שני בנים – עשו ויעקב, ורק אחד המשיך את דרכו – יעקב. חשבו השבטים שכך גם אצל יעקב אבינו, רק אחד מהשבטים ראוי להמשיך את דרכו של יעקב, ולכן החלו לריב ביניהם "עלי ניח צדיק את ראשו", כלומר מי יהיה ממשיך דרכו של יעקב אבינו.

מה עשה הקב"ה? עשה נס ונתאחדו כולם לאבן אחת כדי שינוח ראשו של יעקב על כולם, לרמוז שעתידיים כל השבטים להיות ממשיכי דרכו של יעקב אבינו.

כמו כן רבי שמעון בר יוחאי ישב במערה י"ב שנה, ועל ידי זה תיקן את י"ב צירופי שם הוי"ה ונעשה ראש לכל בני ישראל.

משום כך מצינו כי רבי שמעון בר יוחאי רמוז בפסוק: "עלית למרום שבית שב"י", כך כתב החיד"א בספרו שם הגדולים (מערכת רבי יצחק לוריא סימן של"ב): וז"ל: ושמעתי מפי תלמיד חכם מארץ המערב הפנימי חכם רבי מסעוד, שמצא שהגיד האר"י על פסוק (תהילים ס"ה, י"ט) "עלית למרום שבית שב"י – שב"י ראשי תיבות – שמעון בן יוחאי. ואמר החכם הנזכר, ואני רמותי עליו כי שב"י למפרע ראשי תיבות: יצחק בר שלמה, שהוא האר"י זצ"ל וכו'. ע"כ. (ועי' מה שביאר בזה בספר סמיכות חכמים להמקובל האלוקי רבי נפתלי בן ז"ע הקדמה דף קמ). ולפי דרכינו יש לומר, שב"י בא לרמוז, שרבי שמעון בר יוחאי השלים את י"ב צירופי שם הוי"ה העולים בגימטריא שי"ב.

עוד מצינו כי מהאבן אשר שם יעקב מראשותיו היתה אבן שתיה, כך כותב האור החיים הקדוש וז"ל: והאבן הזאת וגו', יראה כי היא זו אבן השתיה שהזמינו למקדש. ע"כ. וכוונתו למה ששנינו במשנה (יומא נג) כי בקדשי הקדשים תחת הארון: אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתיה היתה נקראת. ע"כ. ועל זה אומר האור החיים הקדוש כי אבן השתיה היא אותה אבן שהניח יעקב ראשו עליה.

ומקורו טהור בזהר הקדוש (פרשת נח דף עב): והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלקים, דא היא אבן שתיה דמתמן אשתיל עלמא, ועלה אתני בית מקדשא. ע"כ.

ויש לומר, שנבחרה אבן זו שיבנה עליה בית המקדש, כיון שהאבן הזאת מאחדת את כל י"ב השבטים ואף בית המקדש מאחד את כל ישראל.

לכן המשלים עצמו ב"י"ב צירופי שם הוי"ה נעשה בבחינת בית המקדש, ולכן רשב"י נקרא קדש קדשים, כיון שהוא כנגד כל השבטים מה הקב"ה לכל – כך רשב"י לכל. כי הוא כבחינת יעקב אבינו מאחד את כל י"ב השבטים. לכן הוא נקרא קדשים

כמו כן יוסף גימטריא ציון שגם יוסף הצדיק שתיקן י"ב צירופי שם הוי"ה, כולל את כל השבטים וזכה להיות בבחינת בית מקדש.

עוד יש לומר בדרך זו, מערב בגימטריא שי"ב, לרמוז על כותל המערבי שמאחד את כל השבטים והוא משמש לנו עתה במקום בית המקדש.

וכמו שאמרו רבותינו במדרש (שמות רבה פרשה ב): "מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש", ואמרו עוד: "הנה זה עומד אחר כתלינו, אחר כותל המערבי של בית המקדש, שנשבע לו הקדוש ברוך הוא שאינו חרב לעולם". ופירשו רבותינו במדרש איכה, שציוו אויבי ישראל להחריב את הכותל המערבי, וגזרו מן השמים שלא יחרב לעולם, מפני שהשכינה הקדושה שורה בצד מערב.

ובפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ה) אמרו, שכל המתפלל בכותל המערבי, הרי הוא כמי שמתפלל לפני כסא הכבוד של הקדוש ברוך הוא, שמשם פתח פתוח לרווחה לשמוע ולקבל תפלותיהם של ישראל, כמו שנאמר "אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים".

ונסיים בדברי הכלי יקר (לך י"ג, י"ז) על מעלת הכותל המערבי וז"ל: מקום מקדש של מטה מכוון כנגד בית המקדש

של מעלה, ושם פעל ה' מכוון לשבתו יתברך, ושם חביון עוזו יתברך, וכל המסתכל במקום הקדוש ההוא מיד נתלבש רוח טהרה וקדושה ומלך עליון ביופיו ית' תחזינה עיניו, ובראיה לחוד סגי לאדם לקנות השלימות ההוא, במקום אשר קרא לו אברהם (בראשית כ"ב, י"ד) "ה' יראה", וקרי בה יראה היו"ד בחיריק ויראה היו"ד בציר"י, כי כדרך שבא לראות כך בא ליראות, כי מיד בבואו שמה כשם שהשכינה רואה אותו – כך הוא רואה פני השכינה, ומיד נעשה מושפע ומואצל ודבק בזיו שכינתו יתברך מעין עוה"ב, כי גם שם הצדיקים יושבים ונהנים מזיו שכינתו יתברך. ולא בכל מקום בארץ האדם זוכה לשלימות זה כי אם במקום הנקרא ה' יראה והוא הר המוריה ובית אל, וכו'.

ותועלת רוחני זה לא יסיר מזרעו עד עולם, כי אף בזמן שבית המקדש שלמטה אינו בבנינו מ"מ הבית המקדש שלמעלה המכוון נגדו נצחי לא יסור לעולם, ובכל זמן יורד ממנו השפע על זרע אברהם המקודש, ומטעם זה שלמים וכן רבים נכספה נפשם לעמוד במקום הקדוש ההוא כי רצו את אבניה וגו'. וכו'. המקום הקדוש אשר אתה עומד בו, כי בו תקנה השלימות הרוחנית ותזכה לראות פני השכינה, ועל אותו שלימות אמר "לך אתננה ולזרעך עד עולם", כי שלימות רוחני זה לא ימוש עולם. ע"כ.

מעלת יום שני ט' כסלו:

כתב בספר דרך ישרה (שער הסגולות דף צ"ד ב'): כתב הרמב"ן ז"ל כי השעה התשיעית היא שעת ברכה ששון ושמחה, היא שעת המנחה, ודע כי שנה תשיעית ליובל היא שנה המובחרת, וחדש תשיעי (כסלו) הוא החודש הטוב והרצון, ויום תשיעי לחודש הוא המובחר מכל ימי החודש, ושעה התשיעית היא המובחרת מכל השעות וכו'. ע"כ.

להתענג בתענוגים - - -

להאזין לשיעוריו המרתקים של

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

התקשרו לטלפון שמספרו: 050-4133783

במחיר שיחה סלולארית רגילה, חינם לבעלי מסלול 'ללא הגבלה'.

השיעורים ערוכים עפ"י נושאים ותתי נושאים:

פרשת השבוע, מועדים, תנאים ואמוראים, הלכה,

ספר אהבת חסד, ועוד.

מעולה לניצול זמן המתנה/נסיעה/הליכה, ללימוד

מענג ומשובב נפש.

(לשיעורים על פרשת ויצא הקישו: 117)

הכניסו המספר לאנשי הקשר שלכם, ותהיו בקשר...